

MYRIA

***Eindrapport van de Commissie ‘Bossuyt’
Rapport final de la Commission “Bossuyt”***

Kamercommissie ‘BiZa’ 21.10.2020 Commission permanente “Intérieur”

Plan :: Structure

1. Inleiding :: Introduction
2. Des chiffres :: Cijfers
3. Des droits :: Rechten
4. Besluit :: Conclusion

Les commissions Vermeersch

«Les deux commissions Vermeersch ont consacré leur attention sur les fondements éthiques auxquelles une politique d'asile et de migration doit satisfaire, *préalablement*, à l'évaluation de la politique d'éloignement. Elles ont ensuite recherché les «fondements», donc les grands lignes, d'une politique d'éloignement pour la Belgique. Elles ont posé ces fondements sur deux grands piliers: d'un côté, le besoin d'une politique humaine qui prête une attention particulière aux droits fondamentaux et à la dignité des individus, et d'un autre côté, l'importance d'une politique effective qui vise et atteint des objectifs concrets. Beaucoup de ces fondements ont été respectés, mais certains restent encore problématiques aujourd'hui.»

Myria :: Analyse du rapport intérimaire de la Commission de l'évaluation de la politique du retour volontaire et de l'éloignement force des étrangers (octobre, 2019)

1. Inleiding :: introduction

Un rapport

- une transparence importante quant aux budgets (! + sources? + calculs?)
- un rapport détaillé = un pas en avant (explication des procédures)
- structure juxtaposée et à l'envers (auto-évaluation ≠ évaluation intégrée et commune)
- une tache aveugle : la détention

Une commission

- temporaire
- au mandat limité (base légale, déclaration)
- non indépendante
- sans externes

(pour) Une politique

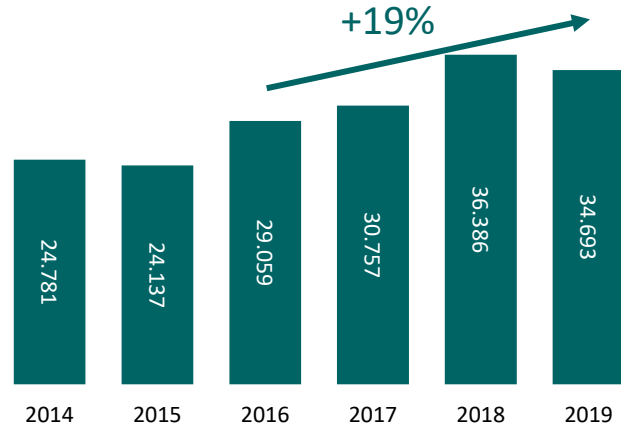
- sécuritaire – les droits fondamentaux semblent considérés comme acquis
- un angle d'efficacité peu corroboré – des chiffres sous l'angle de la corrélation
- un parti pris

2. Des chiffres :: Cijfers

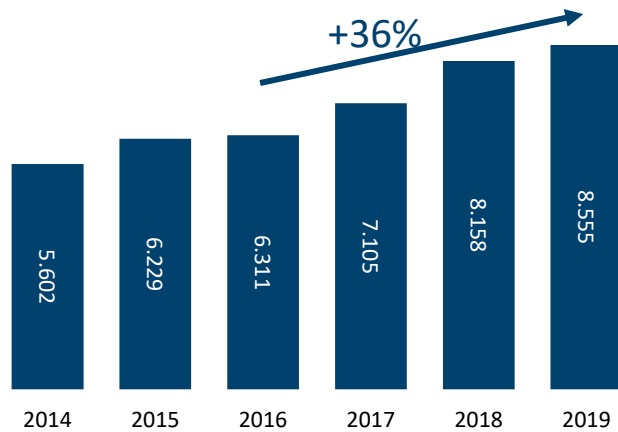
Davantage d'arrestations et de détentions ne coïncident pas forcément avec plus de retours

→ l'exemple de la période 2016-2019

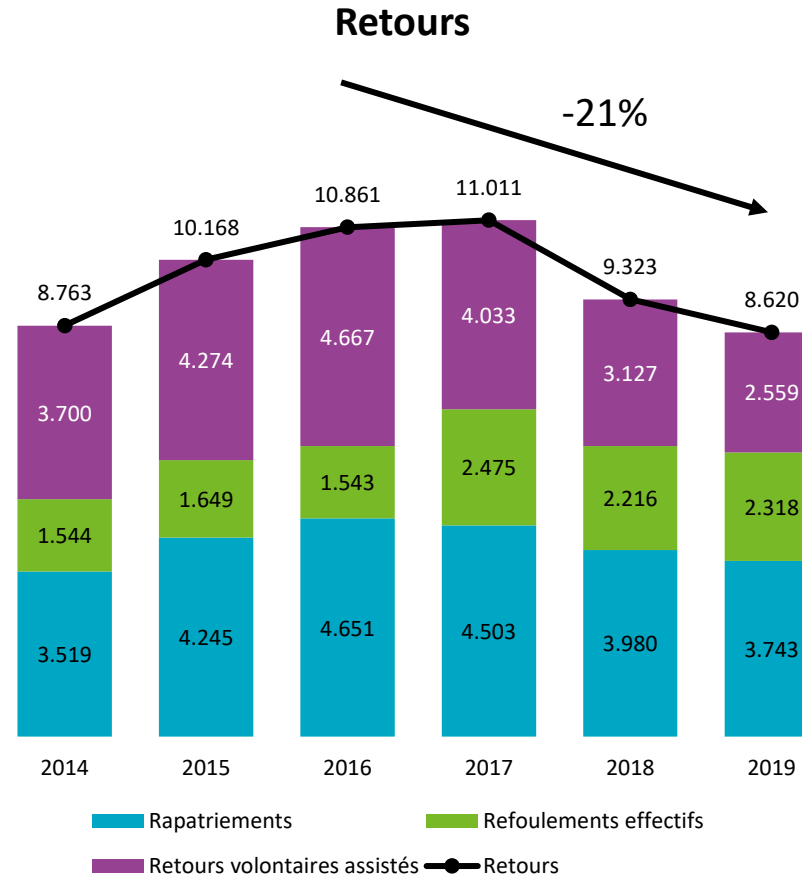
Arrestations administratives

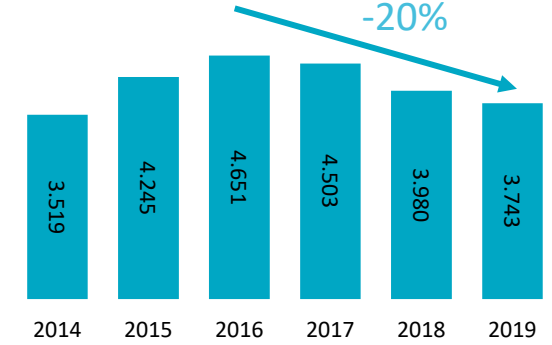
Premières detentions en centre fermé

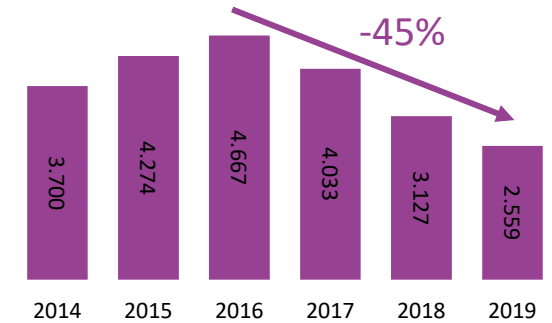
Retours

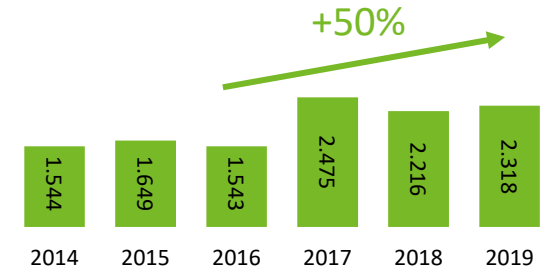
Rapatriements

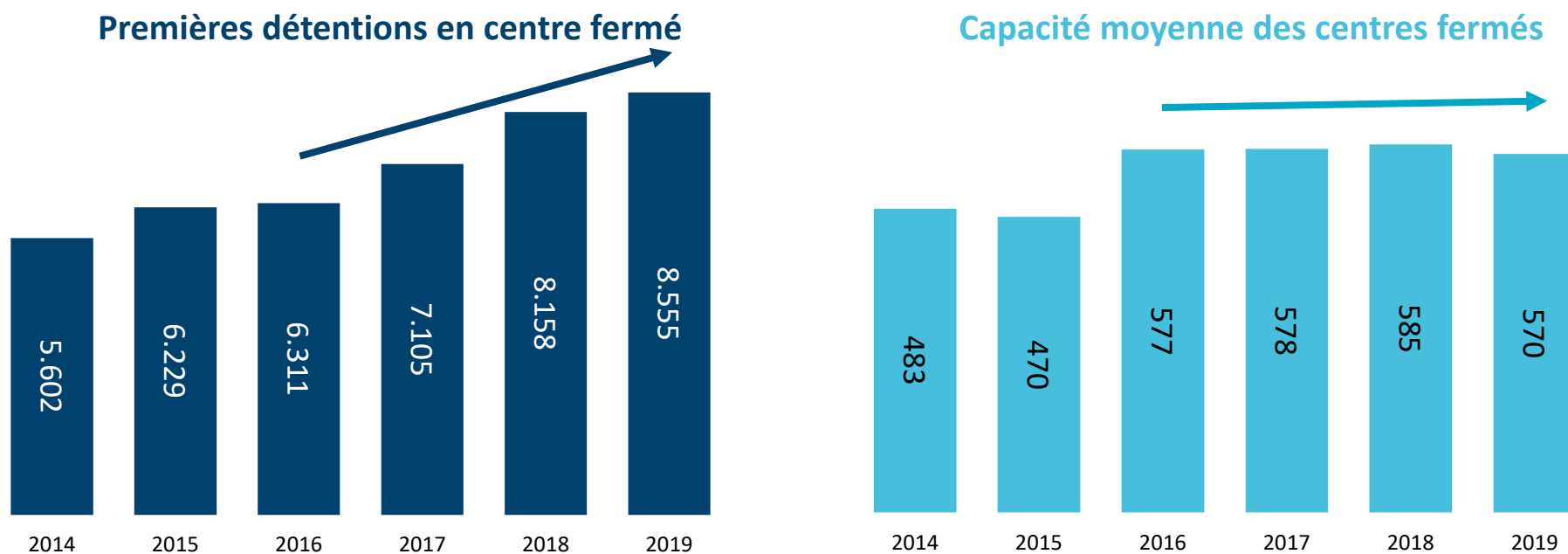
Retours volontaires assistés

Refoulements

Le nombre de premiers écrous a continué d'augmenter malgré une stagnation de la capacité des centres fermés sur la période 2016-2018.

Observations

- On note une diminution importante du pourcentage d'éloignements par rapport aux premiers écrous en 2018 et 2019
81% en 2017 → 58% en 2019
- Ainsi qu'une augmentation importante de la proportion des libérations depuis les centres fermés en 2018 et 2019
17% en 2017 --> 40% en 2019

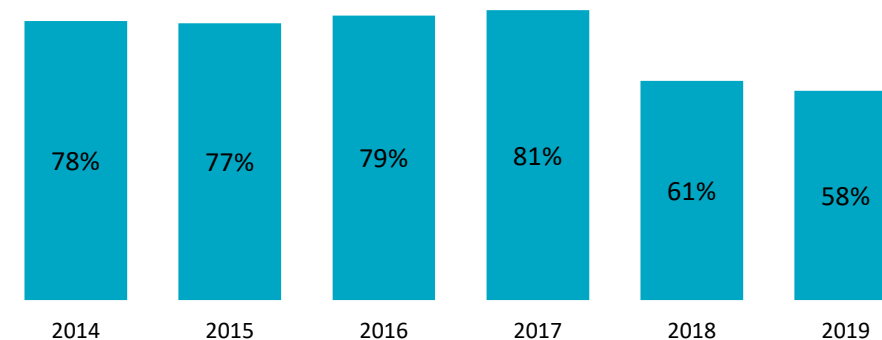
Questionnements

- Questionnement autour de la gestion de la migration de transit
- Questionnement sur la raison/l'objectif de la détention:
  - CAR ils sont en séjour irrégulier (RAISON)
  - POUR éloigner (OBJECTIF)
- Questionnement autour du caractère opportun de détenir des personnes avec de faibles probabilités d'être éloignées

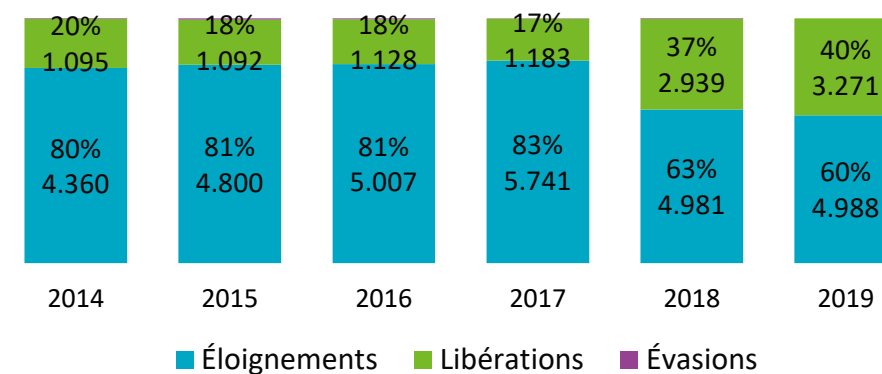

Importance de n'utiliser la détention qu'en ultime recours

Pourcentage d'éloignements par rapport aux premiers écrous

Répartition par type de départ depuis les centres fermés

3. Wettelijke Garanties légales

1. Het beroep tegen de administratieve detentie van vreemdelingen

Standpunt van de Commissie

De overheveling van het toezicht op de administratieve vrijheidsberoving van de rechterlijke macht naar de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen zou ten goede komen zowel van de goede rechtsbedeling als de belangen van de betrokken partijen

- Centralisering van alle betwistingen bij rechters gespecialiseerd in het vreemdelingenrecht
- De maatregel tot vasthouding = een bijzaak van de hoofdzaak (accessoria sequitur principale)
- Hoedanigheid van personen opgesloten na een strafrechtelijke inbreuk $\neq$ Hoedanigheid van personen in administratieve detentie
Detentie is geen sanctie voor hun verblijfssituatie
Detentie is van korte duur
- Artikel 144 van de Grondwet (exclusieve bevoegdheid van de rechtbanken voor geschillen inzake burgerlijke rechten): geen belemmering

Myria

- Overwegingen :
  - Vasthouding is niet altijd de bijzaak van een terugkeerbeslissing (bv: verzoeker IB)
  - Het verschil dat gemaakt wordt tussen penale en administratieve detentie is niet zo vanzelfsprekend
  - Het recht om een beroep in te dienen tegen de detentie is een grondrecht
    - Artikel 5§4 van het EVRM
    - **Habeas corpus** – Grondwettelijk Hof : Gelet op het fundamentele belang van de habeas corpus, dienen alle beperkingen van de individuele vrijheid restrictief te worden geïnterpreteerd en hun grondwettigheid met de grootste omzichtigheid te worden onderzocht (148/2017, B.63.2 et B.75.2; 31/2018, B.18.2 ; 91/2018, B.3.4) *en zo een essentieel aspect is de habeas corpus van de vrijheid van de burger*
  - Burgerlijk recht of politiek recht ? Criterium = houdt verband met *de prerogatieven van het openbaar gezag* (Grondwettelijk Hof)
- Standpunt van Myria – dit is toepasselijk voor het rechtscollege dat bevoegd is om de detentie te controleren
  - Specialisatie in het vreemdelingenrecht van de rechters
  - Een beroep met volle rechtsmacht (wettelijkheid en opportuniteit van de detentie)
  - Een beroep tegen de omstandigheden van de detentie
  - Een systematische controle?

2. Woonstbetreding en strafrechtelijke aanpak

Standpunt van de commissie

Optrekken van de maximum bestraffing voor onwettig verblijf van drie maanden naar één jaar.

- Huidige wetgeving : geen mogelijkheid om binnen te dringen in de woning om personen in onwettig verblijf aan te houden, tenzij met het akkoord van betrokkene
- Wetsvoorstel van 2018 : huiszoekingsbevel afgeleverd door de onderzoeksrechter zo dit een absolute vereiste is om een verblijfsbeslissing af te dwingen
- Vereniging van onderzoeksrechters : probleem, gezien het bevel verband houdt met een administratieve beslissing, niet met een gerechtelijk onderzoek
- Oplossing: optrekken van de maximumbestrafing naar één jaar → mogelijkheid voor het openbaar ministerie om een gerechtelijk onderzoek te starten en toelating tot woonstbetreding door de onderzoeksrechter: mogelijkheid tot gerechtelijke aanhouding en vasthouding
- Criminalisering van personen in onwettig verblijf

Myria

- Beschermd recht: onschendbaarheid van de woning (art. 15 van de Grondwet)
- Uitwerking van de optie waarvoor de Commissie kiest
  - Optie van de gerechtelijke aanhouding gevolgd door een administratieve vasthouding?
    - Risico op afwending ?
    - Beroepen tegen de aanhouding
  - Optie van de gerechtelijke aanhouding en vasthouding
    - Conformiteit met de rechtspraak van het EHvJ over de terugkeerrichtlijn (m.n. *Achughbabian*, C-329/11 ; *Celaj*, C-290/14; *JZ*, C-806/18) ?
- Non-conformiteit van de huidige bepaling (Art. 75 van de verblijfwet) met de Rechtspraak van het Europees Hof van Justitie
- Het begrip Openbare Orde : objectieve criteria verwerken in de wet

3. Alternatieven voor detentie

Standpunt van de commissie

De nodige middelen (personeel, IT-ondersteuning) voorzien voor DVZ en Fedasil zodat een intensieve coaching naar terugkeer kan worden georganiseerd voor wie een BGV ontvangt

- Onderzoek van bestaande of mogelijke alternatieven: worden merendeels beschouwd als niet efficiënt of slechts mogelijk voor een beperkte groep
➔ Behoudt in wezen de verlenging van het BGV en coaching
- Begeleiding van gezinnen met kinderen in een privé woning: voorwaarden moeten niet *gecombineerd* worden
- Opsluiting van kwetsbare personen wordt voorzien in een specifiek centrum : open en gesloten (fiche 13.1)

Myria

- Er is een wettelijke verplichting om alternatieven te garanderen :
  - Detentie = als laatste middel
  - Alternatieven moeten systematisch (in elk individueel geval) in overweging genomen worden
- Kost van de alternatieven : minder in financiële en menselijke kost als investering < detentie
- Grondige evaluatie van de bestaande alternatieven
- 3 opmerkingen over de voorstellen van de Commissie :
  - De verlenging van het BGV
  - Verblijf in eigen woning
  - Coaching

4. Evaluatie van het risico op schending van artikel 3 EVRM

Standpunt van de commissie

Op welk ogenblik moet het onderzoek naar het risico op schending plaats vinden?

*Vóór de aflevering van de verwijderingsbeslissing (RvB en Raad van State) VS
op het ogenblik van de uitvoering ervan (EHRM/EHvJ en GH)*

- Rechtspraak en tegenspraak (*Belangrijke vragen, p. 25-32*)
- Onderzoek op het ogenblik dat de beslissing wordt genomen, praktische moeilijkheden (*fiche 14*)
  - Op het ogenblik van de aanhouding: onzekere nationale origine, taalprobleem, onderzoek van medische problemen, tijdsprobleem (24u)

→ *Op het ogenblik van de uitvoering van de beslissing tot verwijdering (na de vasthouding)*

- Wie?
- Hoe?

Myria : wettelijke garanties versterken

→ Een uniforme procedure die bij risico een systematisch onderzoek garandeert

- Recht gehoord te worden voor elk BGV / elke intrekking van verblijf
- Nauwgezet onderzoek door een bevoegde instantie (buiten het VIB)
- Wanneer?
  - Voor het BGV (terugkeer beslissing)
  - Indien onmogelijk of nieuwe omstandigheden? Vóór de uitvoering van het BGV (verwijderingsbeslissing)
    - Schorsend beroep
- Een verblijfsregeling voor personen die onverwijderbaar zijn op die grond

→ Zie : *Migratie in cijfers en in rechten 2018*, pp. 54-68

5. Controle-mechanismen

Standpunt van de commissie

- *Controle op de gedwongen verwijdering*

De rol en werk van de AIG (fiche 20) :

- *Verhogen van haar middelen om controles te verdubbelen*
- *Een einde stellen aan het detachingsmechanisme*
- *Openbaar maken van haar Jaarverslagen*

AIG: in 2018 : 96 controles (123 personen) op 7.697 verwijderingspogingen

- *Controle op detentie ? (in antwoord op Myria):*

-De klachtencommissie

- *Verhogen van middelen*
- *De ontvankelijkheidsfilter wegnemen*

Tussen 2014-2018 (5 jaar) : 33.405 personen opgesloten– 58 klachten

- *Een onafhankelijk controlemechanisme op detentie (OPCAT) : Niet noodzakelijk*

Myria

Er is nood aan effectieve monitoring van alle etappes van de terugkeerprocedure (mandaat, middelen en onafhankelijkheid)

- *Detentie :*
    - *Klachtensysteem in gesloten centra hervomen*
    - *Mogelijk om een gerechtelijk beroep in te stellen tegen de omstandigheden van de detentie*

  - *Verwijderingen :*
    - *Actueel mechanisme versterken*
    - *Video-opname van elke poging tot verwijdering (camera's in de meest kritieke zones)*
- + Een onafhankelijk nationaal controlemechanisme op detentie (OPCAT) :*
- alle plaatsen van vrijheidsberoving (inclusief de verwijderingsprocedure)

4. Conclusions

Évaluer avec tous les acteurs concernés et de façon pluridisciplinaire

Un suivi intensif (fr) = een aanklappende opvolging (nl)

Une approche a priori des personnes comme acteurs de leur projet et trajet

www.myria.be